**Emro Science and Education**
Open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz

OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 1 No. 3 (2024) · “Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish dasturlarini moliyalashtirish tendensiyalari” mavzusidagi respublika il...

# SANOATDA BIZNESNI REJALASHTIRISHNI IQTISODIY AXAMIYATI VA VA UNING KO’RINISHLARI

***O.X.Maxmudov***
*TDIU Andijon fakulteti*
*“Ijtimoiy-gumanitar fanlari kafedrasi” proofessori i.f.d*
***Abduraximova Jayrona***
*“MMT” yo’nalishi 1-kurs talabasi*

Jamiyatimizni rivojlantirishda iqtisodiy munosabatlarni tartibga keltirish kerak. Chunki iqtisodiy munosabatlarni xarkatisiz xech qanday rivojlanishni ko’z oldimiga keltira olmaymiz. Biznesni rejalashtirish ishlab chiqarish munosabatlarini rivojalantiradi, va har qanday loyihaning zarur tarkibiy qismiga aylanadi. Bunda tadbirkorlikning maqsad va vazifalari, ularga erishish uchun zarur bo’lgan harakatlar bilan bir qatorda aniq yo’l xaritasini ishlab chiqish kerak bo’ladi. Bunda tadbirkorlar o’z maqsadlariga erishish uchun foydalanishi mumkin bo‘lgan biznes-rejalashtirishning bir nechta turlari mavjud.

Biznesni rejalashtirish haqiqatan ham har qanday muvaffaqiyatli tashabbusning zarur tarkibiy qismidir. Bu tadbirkorlarga o‘z biznes maqsad va maqsadlarini bayon qiluvchi aniq yo‘l xaritasini qo‘yish, ularga erishish bo‘yicha amaldagi rejalarni ishlab chiqish imkonini beradi. Biznesni rejalashtirish bir nechta shakl va turlarini olishimiz mumkin, jumladan operativ rejalashtirish, moliyaviy rejalashtirish, marketingni rejalashtirish va strategik rejalashtirish urlariga ajratiladi. Rejalashtirishning har bir turi o’z navbatida juda muhim xisoblanib , u ishlab chiqarishni turli jihatlari bilan shug’ullanadi. Masalan, operatsion rejalashtirish biznesning kundalik faoliyatiga qaratilgan bo’lsa, strategik rejalashtirish uzoq muddatli maqsadlarni va ularga qanday erishishni ko’rib chiqadi. SHunga qaramay, biznesni rejalashtirishning barcha turlari birgalikda korxonaning umumiy muvaffaqiyati va barqarorligini ta’minlash uchun ishlaydi.

Biznesni rejalashtirishning birinchi turi bo’lgan strategik rejalashtirishdir. Rejalashtirishning bu usuli odatda uzoq muddatli nuqtai nazarga ega bo’lib, sanoat va tashkilot maqsadlarining umumiy ko’rinishi va missiyasini uyg’unlashtirishni ko’zda tutadi. Ushbu turdagi rejalashtirish tashkilotlarga yangi imkoniyatlarni aniqlash, xavflarni baholash va maqsadlariga erishish uchun o’z resurslarini tekislash orqali oldindan ko’ra biladi va tartibga keltirishga yordam beradi.

Biznesni rejalashtirishning ikkinchi turi operativ rejalashtirishdir. Rejalashtirishning bu turi taktikroq bo’lib, kundalik ishlar rejasini tuzishdan iborat. Ushbu reja odatda aniq va o’lchovli bo’lgan va kengroq strategiyaga erishishga yordam berish uchun mo’ljallangan maqsad va maqsadlarni o’z ichiga oladi.

Biznesning umumiy muvaffaqiyatida operativ rejalashtirish juda muhim rol o’ynaydi. Rejalashtirishning bu turi tashkilotning kun tartibidagi faoliyatiga qaratilgan bo’lib, ularning kengroq strategiyaga mos kelishini ta’minlaydi. Operativ rejalashtirishning maqsadi aniq va o’lchovli bo’lib, jamoalarga o’z kelajagini bashoratini (prognozini) aniqlash va o’z yondashuvini shunga moslashtirish imkonini



Published: 17.05.2024

**Cite this article:** O.X. Maxmudov, Abduraximova Jayrona (2024). Sanoatda biznesni rejalashtirishni iqtisodiy axamiyati va uning ko‘rinishlari. Emro Science and Education, 1(3). https://journal.emro.uz/public/maqola/98

*© 2024 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.*

beradi. Ushbu rejalashtirishning taktik mohiyati jamoalarning yuzaga keladigan har qanday qiyinchiliklarni bartaraf etish uchun jihozlanishini,o’z maqsadlariga erishishga yaxshi tayyorligini ta’minlaydi. SHunday qilib, operatsion rejalashtirish har qanday muvaffaqiyatli biznes strategiyasining muhim tarkibiy qismi ekanligi aniq.

Biznesni rejalashtirishning uchinchi turi moliyaviy rejalashtirishdir. SHu o’rinda moliyaviy rejalashtirish korxonaning mablag’larini bir necha yil davomida prognoz qilishni nazarda tutadi. Ushbu turdagi rejalashtirish korxonalarga potentsial moliyalashtirish bo’shliqlarini aniqlashga, investitsiya qarorlarini qabul qilishga va samaradorlikni oshirishga yordam beradi.

Moliyaviy rejalashtirish biznesni rejalashtirishning e’tiborsiz qoldirib bo’lmaydigan muhim jihatidir. Yaxshi ishlab chiqilgan moliyaviy reja korxonalarga bir necha yil mobaynida korxonaning mablag’larini prognoz qilish orqali o’z moliyaviy maqsadlariga erishishga yordam beradi. Bu kompaniyalarga naqd pul oqimi, daromad va xarajatlar tahminlari kabi muhim moliyaviy ma’lumotlarni tahlil qilish orqali ehtimoliy mablag’ bo’shliqlarini aniqlash imkonini beradi. Moliyaviy rejalashtirishning asosiy maqsadi korxonalarga investitsiya qarorlarini qabul qilishga va samaradorlikni oshirishga yordam berishdir. SHunday qilib, uzoq muddatli muvaffaqiyatni ta’minlash uchun umumiy biznes strategiyasiga mos keladigan aniq moliyaviy rejaga ega bo’lish zarur.

Biznesni rejalashtirish turidan qat’i nazar, bu jarayonga proaktiv tarzda kirishish zarur. Bu sizning erishmoqchi bo’lgan narsalaringiz haqida o’ylash uchun vaqt ajratish, muvaffaqiyat uchun yo’l xaritasini ishlab chiqish va rejalaringizni bajarish uchun intizomga ega bo’lish demakdir. Bu orqali tadbirkorlar muvaffaqiyatga erishish imkoniyatlarini oshirishlari, raqobatchilardan oldinda qolishlari va uzoq vaqt ichida o’z maqsadlariga erishishlari mumkin.

Qanday biznes turini rejalashtirayotganingizdan qat’i nazar, jarayonda faol rol o’ynaydi. Buning uchun siz nimani amalga oshirishni maqsad qilganingizni ko’rib chiqishga vaqt ajratishingiz, ushbu maqsadga erishish uchun aniq va oqilona reja tuzishingiz va o’zingiz yaratgan rejalarni amalga oshirishga intilishingiz kerak. Agar siz ushbu bosqichlarni bajara olsangiz, biznes sohasida g’alaba qozonish imkoniyatingizni oshirishingiz, raqobatchilar oldida turishingiz va oxir-oqibat uzoq muddatli maqsadlaringizga erishishingiz mumkin. Sizning biznesingizning kelajagi rejalashtirish jarayoniga qo’ygan vaqtingiz va harakatingizga tayanadi, shuning uchun proaktiv tarzda ta’qib qilishga arziydi.

Xulosa qilib aytganda, biznesni rejalashtirish barcha tadbirkorlar jiddiy qabul qilishlari kerak bo’lgan hayotiy faoliyatdir. Turli xil rejalashtirish usullarini qo’llash orqali maqsadlarga erishish, mablag’larning ustiga turish va raqobatbardosh korxnlarni saqlab qolish mumkin.

## Foydalanilgan adabiyotlar

1.Maxmudov E.X., Isoqov M.YU. Biznes - rejalashtirish. O’quv qo’llanma. – T.: O’zbekiston yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg’armasi

2.Isakov M.YU. «Biznes-rejalashtirish» fani bo’yicha ta’lim texnologiyasi / «Iqtisodiy ta’limda o’qitish texnologiyasi» seriyasidan. -T